

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Філологічний факультет
Кафедра міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури
Департамент освіти і науки
Рівненської обласної державної адміністрації
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра англійської мови та методики її навчання
Головинський ліцей Рівненського району Рівненської області
Рівненський ліцей №15 Рівненської міської ради
Навчально-наукова лабораторія
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього вчителя
іноземної мови та зарубіжної літератури»

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога XXI століття»
12 травня 2023 р.

УДК 81'27: [378.016:37.011.3-051]
М 58

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
ПРОТОКОЛ № 6 ВІД 25 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
**«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ»**

М 58 МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ: матеріали першої І Всеукраїнської науково-практичної конференції (12 травня 2023 року): збірник тез. – Рівне : РДГУ, 2023. – 99 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню кола актуальних проблем, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього педагога ХХІ століття», зокрема інноваційні технології викладання іноземної мови та зарубіжної літератури, соціокультурна та психолого-педагогічна парадигми міжкультурного спілкування, полікультурне бачення світу в умовах міжкультурної комунікації: перспективи та проблеми, генерика та генологія художньої літератури, зарубіжна література в контексті міжкультурної комунікації: історичний та методичні аспекти.

Видання призначене для науково-педагогічних, наукових працівників у галузі освіти, аспірантів, викладачів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі ініомовної освіти.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори

Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога XXI століття»

Безкоровайна Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

Дейнега Олександр Вікторович, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Петрівський Ярослав Борисович, доктор технічних наук, професор, з навчально-виховної роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан філологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету

Яловенко Ольга Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини

Андрєєва Майя Миколаївна, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Департаменту освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації

Істоміна Світлана Ярославівна, директор Рівненського міського ліцею № 15 Рівненської міської ради

Буржинська Тетяна Василівна, директор Головинського ліцею Головинської сільської ради Рівненського району Рівненської області

Нестерук Сніжана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Самборська Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Вовчук Наталія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Оздемір Оксана Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Шульжук Наталія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

Синевич Братислава Миколаївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Залевська Оксана Анатоліївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

ЗМІСТ

<i>Безкоровайна О. В.</i> Концептуальні засади до формування полікультурної освіти майбутніх педагогів: теорія і практика	6
<i>Бокшан В. Р., Безкоровайна О. В.</i> Різноманітність вправ для заохочення навчання іноземної мови учнів початкової школи	9
<i>Братко Б. І., Процько Є. С.</i> Особливості розвитку навичок слухання для вдосконалення мовлення та розуміння англійської мови у закладах базової середньої освіти	10
<i>Вовчук Н. І.</i> Звертання як вербальне вираження національних особливостей. Мовленнєвий етикет	12
<i>Ганжа Г. Г., Левчук О. А.</i> Особливості методики використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови	14
<i>Глуценко О. Ю.</i> Комбінований курс викладання іноземної мови курсантам в умовах воєнного стану для оптимізації навчального процесу	15
<i>Гудкова М. М., Безкоровайна О. В.</i> Мовна особистість в умовах сучасної української школи	17
<i>Гурінчук С. С., Вовчук Н. І.</i> Національні стереотипи та основні цінності національного німецького характеру	20
<i>Джулай А. О., Капелюшина Т. В.</i> Скрайбінг як сучасний прийом візуалізації навчального матеріалу з англійської мови	22
<i>Закабула А. В., Процько Є. С.</i> Роль міжкультурної комунікації в процесі вивчення англійської мови школярами	23
<i>Златів Л. М.</i> Оптимізація самостійної роботи студентів-філологів із дисциплін лінгвометодичного спрямування в умовах дистанційного навчання	25
<i>Калініченко М. М.</i> Роль філології та експертизи авторського права у захисті об'єктів інтелектуальної власності	27
<i>Кирильчук Н. М., Петько Л. В.</i> Дослідження біорізноманіття садів замку Хівер (Англія)	28
<i>Кичій Г. М., Гембарук А. С.</i> Психологічні проблеми в умовах дистанційного навчання	32
<i>Коновець С. В.</i> Системність професійно-педагогічної діяльності вчителя як творчого процесу	34
<i>Кравець В. О., Левчук О. А.</i> Особливості використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови	37
<i>Кравець Я. Ю., Комар О. С.</i> Особливості комунікативного підходу до навчання англійської мови у закладах базової середньої освіти	38
<i>Кравченко Т. В.</i> Міждисциплінарне інтегрування англійської мови як державної у формуванні громадянської ідентичності британської студентської молоді	39
<i>Крупка М. А.</i> Романс як формульна література (на прикладі роману Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону»)	42
<i>Луговець О. О., Петько Л. В.</i> Гамбургер та історія його походження	44
<i>Людвік В. А.</i> Фільми як компонент вивчення іноземної мови: особливості та ефективність	47
<i>Мельник В. І., Нестерук С. М.</i> Романістика Гізер Морріс крізь призму наративу пам'яті	50
<i>Мозгальова Н. Г., Новосадов Я. Г., Новосадова А. А.</i> Міжкультурний простір музичного мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століть	52
<i>Мушировська Н. В.</i> Лінгвокультурний аспект перекладу фразеологізмів (на базі польської та української мов)	53
<i>Неродик А. С., Самборська І. М.</i> Національні особливості вербального та невербального спілкування англійців	56
<i>Няньчук Р. М., Діхтяренко С. Ю.</i> Профілактика професійного вигорання працівників	58
<i>Павелків К. М.</i> Концепт іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності у сучасному науково-педагогічному дискурсі	60

Павлюк Г. С. Мовно-комунікативна діяльність вчителя початкових класів в умовах НУШ	62
Пасічник Я. Є., Левчук О. А. Мовні та позамовні чинники функціонування фразеологізмів із етнокультурним компонентом	64
Поважна М. С., Петько Л. В. Онлайн-ресурси як засіб організації самостійної роботи студентів-філологів молодших курсів з іншомовною лексикою	65
Полив'яна К. Ю., Загребнюк Ю. В. Features of non-standard English lessons for students of basic secondary education	67
Постоленко І. С. Формування мотивації вивчення англійської мови у здобувачів вищої освіти	68
Прокопчук Ю. В., Безкоровайна О. В. Використання інноваційних технологій у викладанні іноземної мови та зарубіжної літератури як засобу формування мовленнєвої активності учнів на заняттях з іноземної мови	71
Пучков А. С., Крижановська Т. І. Співацький розвиток особистості: структурний аналіз	72
Рагозіна В. В. До проблеми військово-патріотичного виховання учнівської молоді засобами мистецтва	74
Радченя Т. Ф., Безкоровайна О. В. Класифікація методів інтерактивного навчання на уроках англійської мови в НУШ	76
Сітайло К. Ю., Безлюдний О. І. Ways of improving secondary school students' phonetic skills	78
Смольнікова О. Г. Мовне портфоліо як ефективний засіб розвитку автономних якостей студента	80
Сьомак Я. В., Тхорук Р. Л. Роман Валерія Шевчука «На полі смиренному» як альтернативна історія	82
Терещенко Т. В. Врахування когнітивних процесів пам'яті студентів та складових компонентів мотивації при застосуванні цифрових навчальних медіа	84
Ткачук А. І., Безкоровайна О. В. Роль інтеркультурного діалогу у підвищенні ефективності міжкультурної комунікації	85
Топал О. В., Комар О. С. Особливості інтеграції лінгвокраїнознавчого аспекту до змісту предмета «англійська мова» в профільній середній школі	87
Fedorenko S. V. Multimodal resources for listening comprehension in English for specific purposes	89
Федорук А. О., Вовчук Н. І. Концептуальні відмінності у сприйнятті та ставленні до часу представників різних культур	90
Фурманець К. П., Крись О. П. Сучасний досвід розвитку патріотичних почуттів підлітків на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО	92
Шульжук Н. В. Лінгвокультурологічний підхід до формування дискурсної компетенції студента-філолога	95
Яницька О. М. Багатомовність та міжкультурна освіта в університеті: місце для навчання та взаємодії	97

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Безкорвайна О. В.,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри міжкультурної комунікації,
теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури
Рівненського державного гуманітарного університету.
(м. Рівне, Україна)*

В умовах реформування системи освіти, динамічного розвитку міжнародних відносин та зростаючої глобалізації суспільства актуальним постає питання виховання гармонійної, толерантної особистості, з активною громадянською позицією, здатної перебувати в полікультурній навколишній дійсності. Це – складна й багатогранна проблема, розв'язання якої можливе за умови формування якісно нового рівня культури міжетнічних відносин. У зв'язку з цим роль методології може виконувати ідея полікультурної освіти, суть якої – у сходженні від особистісно-етнічного до загальнолюдського, планетарного мислення через усвідомлення себе частинкою етносу, держави, людства. Полікультурна освіта синтезує знання про культуру, яка є надбанням цивілізованого світу, про етнічну культуру, про загальнонаціональну культуру як продукт історичного взаємозбагачення і взаємопроникнення етнічних культур.

У цій площині метою полікультурної освіти є етнічна, культурна та громадянська ідентифікація особистості як психологічний процес ототожнення індивідом себе з іншою особою, етнічною групою, тобто самопізнання, осмислення унікальних характеристик своєї культури та їх впливу на ставлення до «іншого».

Процес полікультурної освіти включає в себе етнічний, громадянський і глобальний (планетарний) рівні.

Перший рівень – етнічний – передбачає залучення до культури свого етносу/нації і близьке ознайомлення з етнокультурою інших народів з метою формування культури міжнаціонального спілкування.

Другий рівень – громадянський – пов'язаний з усвідомленням себе громадянином країни і розвитком громадянської позиції, патріотичних почуттів, економічної і правової культури. Громадянська ідентичність як форма соціального життя людини охоплює «відчуття себе частиною суспільства та бажання бути його активним членом у сьогоднішній та майбутньому» [9]. Громадянська ідентичність індивіда формується на основі щоденного практичного досвіду в громаді на місцевому, регіональному та національному рівнях, в закладі вищої освіти, в сім'ї та за інших соціальних інститутах [9]. У сучасному світі дедалі більше людей шукають опори в традиційних цінностях своїх предків, прагнуть зберегти свою самобутність, унікальну культуру – своєрідний етнокультурний парадокс сучасності, адже саме це явище супроводжує всезростаючу уніфікацію духовної й матеріальної культури, процеси глобалізації.

Третій рівень – глобальний – ґрунтується на ознайомленні із системою знань щодо прав і свобод людини, міждержавних відносин та спрямований на формування позитивного досвіду спільного «мешкання» на Землі шляхом вирішення загальнопланетарних проблем (екологія, космос, питання війни та миру тощо) [3, с. 122].

Таким чином, сьогодні вимагає виховання особистостей, які не лише усвідомлюють зростаючу глобальну взаємозалежність між народами та націями, а й розуміють необхідність міжнародної солідарності та співпраці, готові до конструктивної участі в діалозі культур.

В Україні проблеми розвитку та функціонування полікультурної освіти, особливо в контексті діалогу культур, знайшли своє відображення у працях Г. Балла, І. Беха, О. Глузмана, Л. Гончаренко, О. Заболотної, І. Зязюна, П. Кендзьора, Н. Миропольської, А. Солодкої, О. Сухомлинської, С. Федоренко.

Безпосередньо, у світлі досліджуваної проблеми, вартує уваги питання щодо полікультурного виховання в закладах вищої освіти Великої Британії, котре реалізується через взаємопов'язані принципи: рівних можливостей (equal opportunity policies) – академічні фахівці повинні переконатися, що кожен окремий індивід отримує доступ до процесу навчання; рівного доступу й справедливості (equal access and equity) – освітяни повинні забезпечити ефективну участь усіх студентів у навчально-виховному процесі; культурної чуйності (cultural responsiveness) – адекватне сприймання традицій життя студентів викладачами, пов'язаних культурною, релігійною й етнічною належністю [6, с. 63].

В сучасних умовах, що, з одного боку, характеризуються прискоренням темпів глобалізації та інтеграції всіх життєвих процесів і явищ, а з іншого – прагненням до відокремлення національних культур, особливого значення набуває проблема виховання толерантної особистості в умовах полікультурності сучасного освітнього простору.

В епоху глобалізації, особливо у світлі об'єднання країн світу навколо допомоги Україні у протистоянні з агресією російської федерації важливим моментом є тенденція більшості країн до відкритості та взаєморозуміння в рамках мультикультуралізму, толерантного ставлення до різноманіття культур як одного з найцінніших елементів світової, європейської та української культурної спадщини [7, с. 210].

Навчитися жити разом – означає, виховуючи толерантність, розуміти іншого й відчувати взаємозалежність, здійснювати загальні проекти й бути готовими до врегулювання конфліктів в умовах поваги до цінностей плюралізму, взаєморозуміння, усвідомлювати потреби й погляди інших людей, технології життя, знати й цінувати інші культури, досягати значення свободи поглядів, володіти культурою спілкування навіть у тих ситуаціях, коли виникають принципові розбіжності, бути зацікавленим у спільному пошуку найприйнятнішого розв'язання важливих життєвих проблем, сприяти взаєморозумінню з іншими учасниками взаємодій, виробленню взаємоприйнятих норм і правил. Усього цього має навчитися молодь ХХІ століття.

Толерантність завжди була універсальною загальнолюдською цінністю й основою для розбудови власне людських контактів на різних рівнях у взаєминах між окремими особистостями, між різними за організацією соціальними групами, народами й державами.

У довідниках із соціології зазначено, що толерантність – це терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, поглядів, ідей, вірувань.

Американський психолог Г. Оллпорт визначає поняття «толерантність» за допомогою таких тез:

Толерантність – це:

- співпраця, дух партнерства;
- готовність приймати чужу думку;
- повага до людської гідності;
- прийняття іншого таким, яким він є;
- здатність поставити себе на місце іншого;
- повага права бути іншим;
- визнання різноманітності;
- визнання рівності інших;
- терпимість до чужих думок, вірувань і поведінки;
- відмова від домінування, насильства й заподіяння шкоди іншому [8, с. 6].

У запропонованому нами змісті програми «Від самоствердження до самореалізації» було виокремлено три підходи: гуманістичний, особистісно орієнтований та культурологічний за чотирма блоками:

Блок I. Культурологічні основи особистісного самоствердження. Ознайомлення з культурою як світом артефактів. Культура розглядається як умова розвитку людини, що здійснює в ній певні функції. Представлено поняття світової, національної та етнічної культури. Етнокультура характеризується як ціннісно-смысловий простір.

Блок II. Етнічний зміст культури особистісного самоствердження в умовах особистісно орієнтованого підходу. В етнічному аспекті культура самоствердження особистості є необхідною умовою відтворення культурних цінностей-смыслів. Цінності-смысли етнокультури закладено в мові, літературі, історії, мистецтві, релігії, етиці, фольклорі, і у своїй сукупності вони формують національно-психологічне сприйняття дійсності – ментальність. У цьому контексті слухними є думки української громадської і політичної діячки Катерини Гандзюк щодо мови, яка є не лише засобом спілкування, але й символом національної самосвідомості та культурної спадщини. Вона зауважувала на тому, що збереження мовної ідентичності – це не менш важлива складова національної безпеки, ніж зброя та гроші.

Блок III. Національно-культурний контекст як умова реалізації особистісного самоствердження школяра. Національно-культурний контекст у вихованні культури самоствердження відкриває особистості школяра суттєвий зміст культури етносу і розуміння її місця в ній, формує особистісно-смыслову сферу індивіда, котрий підпорядковується певному етносоціуму, культурі, історичній епосі, природничо-географічному регіону.

Блок IV. Культура педагога та його роль у реалізації особистісного самоствердження школяра. Педагог – це спеціаліст, який володіє «баченням» освіти крізь призму культури. Для вихованців він –

зразок культурної людини, носій ціннісно-сміслових домінант етнокультури (мова, література, мистецтво, етикет, історія, релігія, фольклор), при передаванні яких у процесі взаємодії він сприяє виникненню у молоді «Я»-етнічного. Педагога в цьому випадку характеризує: адекватна мотивація (усвідомлення самоцінності своєї праці); мотиви щодо формування особистості й етнічної самосвідомості, емпатія, толерантність, комунікабельність, високий рівень фундаментальних знань, емоційна чуйність стосовно свого етносу; професійна рефлексія, відповідальність; прояв гуманної педагогічної позиції, турботи і підтримки індивідуальності кожного вихованця; особливий особистісно орієнтований стиль педагогічного мислення (установка на ціннісно-сміслові спілкування); креативність (творче начало); подача інформації з позиції «Ми» тощо. При цьому педагог бере участь в організації культурно-інформаційного середовища, міжособистісного діалогу, конструюванні культурних новоутворень в особистісно-смісловій сфері учнів, здійснює моделювання виховних і навчальних особистісно орієнтованих ситуацій.

Аналіз вітчизняного та закордонного досвіду дає можливість усебічно дослідити проблеми полікультурної освіти, громадянської ідентичності, толерантності в умовах полікультурності сучасного освітнього простору. Проте сьогодні необхідні нові підходи в розробці методології та теорії означеної проблеми, у виявленні концептуально зорієнтованої перспективи, яка б дозволила усвідомити, якого громадянина потрібно виховувати та які почуття в нього формувати, яка б сприяла розвитку толерантної комунікативної поведінки учнівської та студентської молоді, формуванню національної свідомості, високоморальних почуттів і звичок, забезпечувала б створення позитивної системи ставлення учнів до дійсності, встановлення толерантних міжкультурних відносин у різних видах діяльності.

Водночас сучасній вітчизняній школі потрібні педагоги-професіонали, які не лише здатні формувати творчу, толерантну особистість, а й на високому рівні володіють знаннями зі свого предмета, їм притаманні фундаментальна й психолого-педагогічна підготовка, професійна ерудиція та культура. Досить важливе вміння педагога застосовувати комунікативні навички через встановлення засобами іноземної мови різноманітних мовленнєвих контактів на основі співпраці, толерантного ставлення у системах «учитель-клас», «учитель-учень», «учень-учень». У майбутньому це допоможе адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей підготовки, а також раціонально використовувати іноземні мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ-Чернівці : «Букрек». 2018. 296 с.
2. Безкоровайна О. В. Як зробити школу толерантною: можливості і засоби. К: Шкільний світ. 2006. 128 с.
3. Безкоровайна О. В. Виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці. Монографія. Рівне. 2009. 470 с.
4. Безкоровайна О. В. Інноваційні підходи до організації методичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови (на прикладі спільного проекту Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний вчитель нового покоління»). *Нова педагогічна думка*. 2018. № 4. С. 96–99.
5. Безкоровайна О. В. Викладання іноземних мов у контексті діалогу культур. *Наукові новації та передові технології в парадигмі інноваційного розвитку суспільства у викликах сьогодення* (до Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку «Фундаментальні науки на користь сталого розвитку» 10 листопада 2022 року): матеріали Міжнародної конференції (Кривий Ріг, Кропивницький, 10 листопада 2022 р.). ЦП «Компринт», 2022. С. 7–9.
6. Кравченко Т. В. Громадянська ідентичність як компонент полікультурного виховання у закладах вищої освіти Великої Британії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 19. С. 58–65.
7. Ткачук А. Мультикультурна комунікація як один із чинників формування іншомовної компетентності студентів (на прикладі case studies) *Інноваційна педагогіка*. 2022. Випуск 4. Т. 2. С. 210–214.
8. Швачко О. В. Толерантність як психолого-соціальний феномен. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2001. № 2. С. 154–170.
9. Nickelson J. Exploring civic identity development: Stories from a service learning project abroad. (Doctoral dissertation). University of Pennsylvania, 2011. <https://repository.upenn.edu/dissertations/AAI3475832>

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога ХХІ століття»**

12 травня 2023 р.

Комп'ютерний макет та верстка:
Л. М. Федорук

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Зам. № 258/1. Ум. друк. арк. 9.96. Наклад 100.

*Віддруковано у відділі
інформаційного та технічного забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*